

Slovenski dom

Ste. 283

V Ljubljani, torek 14. decembra 1937

Seto II.

Francoski zunanji minister govori Jugoslaviji

Belgrad, 14. dec. Sinoči je imel francoski zunanji minister Delbos po radiu nagovor na jugoslovansko prebivalstvo. Nagovor so prenašale vse štiri naše postaje. Delbos se je najprej zahvalil za sijajni sprejem, ki ga je bil deležen ob prihodu v jugoslovansko prestolnico. Dejal je, da mu manifestacije ob sprejemu pomenijo voljo Jugoslavije, ki hoče čim tesneje sodelovati s Francijo tudi v bodoče. Izrazil je spoje priznanje in občudovanje za napredek Jugoslavije pod modrim vodstvom sedanje vlade. Vez, ki veževo Jugoslavijo in Francijo, so neuničljive. Zato bosta obe državi tudi v bodoče složno sodelovali za velike vzore pravice in miru na svetu. Nazadnje se je Delbos še enkrat zahvalil za sprejem, ki mu ga je pripravila Jugoslavija.

V Šumadiji in na Oplencu

Oplencu, 14. dec. Včerajšnji dan svojega obiska v Jugoslaviji je francoski zunanji minister Delbos posvetil po svojem razporedu Oplencu, Avali in francoskemu vojaškemu pokopališču.

Na postaji v Mladenovcu so visoke francoske goste sprejeli in pozdravili prebivalci Mladenovca in okolice. Po izstopu iz voza je Delbosa pozdravil poslanec Badžak z nagovorom:

Gospod minister! Kot poslanca šumadijskega kraja me je doletela redka čast, da vas pozdravim kot zunanjega ministra velikega in prijateljskega francoskega naroda. Že v tem kratkem času svojega prebivanja pri nas ste mogli opaziti, s kolikšno ljubeznijo, navdušenjem in vdanostjo vas naše ljudstvo pozdravlja.

Karadjordjev vnuk, ded našega malega kralja Petra II., kralj Peter I. Veliki Osvoboditelj, se je boril s francosko vojsko za francoski narod. Viteški kralj Aleksander Zedinitelj je bil v svetovni vojni neprestano s francoskimi vojskovodji in z junaško francosko vojsko, po končani svetovni vojni pa je v miru sodeloval do svoje smrti s sinovi francoskega naroda, ki so vodili usodo Francije.

Niste mogli najti primernejšega izraza, da potrdite prijateljstvo in zvestobo francoskega naroda, kakor da se boste danes v imenu francoske republike poklonili pred našimi svetinjami. V ta namen vas iz globine svojega srca najtopleje pozdravljam! Na pozdravni govor posl. Badžaka je Delbos odgovoril v francosčini.

»Toplo se vam zahvaljujem za priščrni sprejem, ki ste mi ga priredili. Vaših besedi nisem razumel, pač pa sem razumel njihov smisel, in me je njihova priščrnost presunila. To mi je tem prijatelj-

nejše, ker sem tudi sam kmečki poslanec. Se enkrat se vam zahvaljujem in vas pozdravljam v imenu kmečkega prebivalstva Francije in v imenu vse Francije.

Delbosov govor so navzoči pozdravili z vzkliki Zivela Francija, Nato je minister Delbos s svojimi spremljevalci šel skozi spalir prebivalstva in šolske mladine, ki je vzklikala Franciji in mahala s francoskimi in jugoslovanskimi zastavicami.

Na Oplencu je Delbos položil na grob pokojnega kralja Aleksandra Zedinitelja venec in se poklonil z večminutnim molkom. Nato si je ogledal kraljevsko zadužbino in kraljevsko posestvo.

Opoldne se je ves uradni sprevod v avtomobilskih odpeljal na Avalo. Tu se je minister Delbos poklonil pred spomenikom neznanega junaka in položil nanj venec.

Ob 14 je predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Stojadinović priredil v hotelu na Avali kosilo v čast francoskega zunanjega ministra.

Zvečer je francoski zunanji minister priredil na poslaništvu večerjo, katere se je udeležil knez namestnik Pavle s kneginjo Olgo, predsednik vlade dr. Stojadinović, vojni minister general Marić ter veliko število političnih diplomatskih in vojaških osebnosti.

Vesti 14. decembra

Vesti o vojaški zvezi med sovjetsko Rusijo in Kitajsko v Moskvi zavračajo, pa tudi Kitajci pravijo, da ne odgovarjajo resnici.

Redne zveze s špansko nacionalistično vlado je vpostavila južnoameriška republika Urugvaj.

Tri ogromne nove bojne ladje je začela graditi z vso naglo Japonska.

Madžarski vojni minister general Roeder je dospel v Rim. Sprejeli so ga z običajnimi častmi.

Skupina poljskih bivših bojevnikov je odpoštovala v Italijo, da vrne obisk italijanskim bojevnikom, ki so bili pred kratkim v Varšavi.

Ameriška vlada je odpoklicala svojega poslanca v Moskvi, Davisa.

Mednarodna preiskovalna komisija, ki naj bi ugotovila, v koliko drže obdolžitve sovjetske vlade proti Trockemu, je po osemnasedmih preiskavah ugotovila, da je Trocki docela nedolžen, da ni organiziral zarot proti Stalinu in da ni bil plačan od tujih držav. To je bila seveda zasebna komisija.

Zveza narodov je potrdila prejem brzojavke, s katero ji Italija sporoča, da je izstopila iz Zveze narodov. Kljub izstopu bo Italija morala še dve leti izpolnjevati vse obveznosti do ZN, kakor to določa ustava te organizacije.

Romunska vlada je prepovedala vsa zborovanja na prostem ter manifestacije po mestih, kjer so ponekod razglasili vojno stanje. To se je zgodilo zaradi nasilnega nastopanja opozicije.

Za novega češkoslovaškega trgovskega ministra so imenovali podpredsednika poslan. zbornice Mlčoch, ki pripada obrtni stranki.

Sovjetsko letalstvo je imelo pretekli teden velike vaje v okolici Vladivostoka. Vaj so se udeležila vsa letala, ki jih imajo boljševiki v Sibiriji in na Daljnem vzhodu. Poveljeval jim je maršal Blücher. Sodelovali so tudi vsi znani letalniki, ker je bil namen vaj ta, da ugotove, kakšne so možnosti za letalsko vojskovanje v mrzlem severnem ozračju.

Cerkev sv. Petra Kanizija je zgorela v münchenskem predmestju Grosshadernu. Ogenj je nastal zaradi kratkega stika in v pol ure uničil to moderno, pred 12 leti zgrajeno svetišče.

Voditelj angleške opozicije major Atlee, ki je pred kratkim obiskal dečo Španijo, je v listih objavil hud napad na angleško vlado zaradi njenega ravnanja v španski državljanski vojni, češ da bi morala podpirati valencijsko vlado.

Gospodarska vojna, ki traja že precej dolgo med Anglijo in med Irsko, bo v kratkem končana, ker sta se vladi sporazumeli in bosta odpravili carine za uvoz blaga iz ene države v drugo.

Ustavo bodo spremenili v Mehiki in je poslanca zbornica že dobila v pretres zakonski predlog o spremembi. Nova ustava daje predsedniku republike diktatorsko oblast.

V Tokiu so včeraj praznovali zmago nad še nezavzetim Nankingom, čeprav je vlada to odsvetovala in uradno proslavo preložila na poznejše čase, saj boji za Nanking še vedno trajajo.

Voditelj poljskega vojaškega letalstva, general Rajski, je sinoči odpotoval v Nemčijo, kjer si bo ogledal vse važnejše letalske naprave.

Grški prestolonaslednik Pavel se bo poročil z nemško princeso Frideriko Hanoversko. Poroka, za katero se v Atenah že pripravljajo, bo 9. januarja.

Spor je izbruhnil med arabskim kraljem Ibnom Saudom in med Anglijo zaradi delitve Palestine. Ibn Saud se pripravlja na resen naskok in je zaradi tega prestavil svojo prestolnico v versko središče mohamedanskega sveta Meko.

nice na Zaloški cesti. To je Sinkovec Alojzij, 30-letni hlapec iz Šmarja pri Ljubljani. Tudi ta je že 27 krat imel opravka s policijo, zato je seveda izgnan iz Ljubljane. To ga seveda ne ovira, da še vedno prihaja po poslu v Ljubljano, kjer je pred nedavnim »našel« nekaj prav dobro ohranjene obleke, ki je bila menda zaklenjena. Obsedel je zopet za zamreženimi okni ter se bo moral zagovarjati kar zaradi dveh prestopkov. Človek bi k vsemu temu skoro dejal, da kljub zimi na Zaloški in Šempetrski cesti ptički žvrgolijo.

Prva volivna komedija v Sovjetiji je končana:

Stalin je zmagal s 95 odstotki večine

Varšava, 14. decembra. o. V nedeljo so bile v Sovjetski Rusiji prve volitve, odkar se je sovjetska država ustanovila. Pri volitvah je zmagal tisti, ki je edini kandidiral: Stalin. Treba je bilo 20 let nasilja, da je sovjetski državljani dozorel za »demokracijo« in za volivno komedijo, kakršno določa nova sovjetska ustava in kakršno so s silovito reklamo in propagando izvedli po Rusiji v nedeljo.

Volilno pravico so imeli vsi nad 18 let stari državljani obeh spolov. Celotno število volilnih upravičencev je znašalo 90 milijonov. Ti volili so morali izvoliti 599 članov v vrhovni svet Sovjetske zveze, nekaj senat, in 574 članov v tako imenovano »zbornico narodnosti«. Vsega so volili 1143 zastopnikov, ki bodo v obeh zbornicah skupaj predstavljali najvišjo državno ustanovo.

Kandidate so smele postavljati edino komunistične organizacije: stranka, strokovne organizacije, mladinske zveze, in sicer ne posamezne organizacije, marveč njihova osrednja vodstva. Zato je bilo izključeno, da bi kje nastopil kak opozicijski kandidat, ki ga po »demokraciji« ustavi in smel nihče postaviti. Kandidate, ki so jih določile komunistične organizacije, je presojala posebna komisija strankarskega vodstva. Edino merilo za kandidate je bila njihova zvestoba do Stalina. S tem je bilo docela izključeno, da bi bili izvoljeni kakšni zmernejši ljudje, marveč edino najbolj zagriženi in najbolj suženjski pristaši moskovskega diktatorja. Zato ni čudno, da je ogromna večina volilnih okrožij določila za kandidata kar Stalina, ta pa si je potem imenoval namestnika, ker je smel vsakdo kandidirati samo v enem okrožju. Tako je ogromno večino kandidatov postavil Stalin sam.

Sovjetsko časopisje, radio in organizacije so zadnji mesec pred volitvami začeli silovito gonjo

za čim večjo udeležbo pri volitvah. Propagandni pritisk in izrabljanje uradnega aparata je bilo pri teh volitvah tako, da je vsakdo moral na volišče, če se je hotel izogniti preganjanju. Večina volilcev se je na glasovnice tudi podpisala, čeprav to v načelu ni bilo obvezno, pač pa z vsem poudarkom priporočeno. Zato ni čudno, če sovjetski viri včeraj in danes razlašajo, da je znašala volilna udeležba 95%, ki so se vsi izrekli za Stalina...

Kljub velikemu številu zastopnikov v obeh zbornicah ne bo ta. takorekoč imenovani, sovjetski parlament, izvoljen podobno kakor fašistske

Govor sv. Očeta o sedanjih strahotah

Vatikan, 14. decembra. AA. (Stefani). Včeraj je bila v Vatikanu seja tajnega konsistorija, na kateri so uradno proglasili za kardinale že prej imenovane kardinale, in sicer msgr. Pierra Gelliera, galskega primasa; Arturja Hincleya, westminstrskega nadškofa; Giuseppa Picarda, tajnika za izredne cerkvene zadeve; Adeapa Piazza, beneškega nadškofa; Hermenegilda Pellegrinettija, dosedanjega apostolskega nuncija v Belgradu.

Papež je stopil v dvorano tajnega konsistorija ob 10.40. Navzočih je bilo 31 kardinalov, med njimi pariški nadškof Verdier, praški nadškof Kaspar, neapeljski nadškof Acalesi in 28 članov kardinalskega zbora. Papež je imel govor, v katerem je najprej izrekel svoje veselje nad uspehom nedavnih evharističnih kongresov. Poudaril je, da so bili ti kongresi »prekrasni prizori vere in enotnosti katoliške cerkve in katoliških vernikov«. Predno je imenoval imena novih kardinalov, ki bodo zavzeli mesta v krogu drugih kardinalov, se je sveti

oče spomnil imen umrlih kardinalov. V drugem delu svojega govora je papež dejal:

Če pogledamo na Daljni vzhod, vidimo, da so nosilci evangelija spet v nevarnosti. Videli bomo, da ustvarjajo ti boji velike nevarnosti. Če pogledamo v Evropo, moramo z žalostjo priznati, da se dogajajo v Rusiji in na Španskem strahotne stvari. Videli bomo, da španski narod, ki nam je tako drag, krvavi, čeprav smemo pričakovati boljše dni.

Nato je papež izgovoril imena novih kardinalov, blagoslovil kardinale in člane konsistorija, nato se je pa vrnil v svoje apartmane.

Dva tiča sta se vjela

Ljubljana, 14. decembra.

Na Šempetrski cesti so sinoči ujeli starega tiča Škrjanca Vinkota, 32 letnega brezposelnega delavca iz Dev. Mar. v Polju. Policijsko gajbico pozna že dobro, saj je bil že 40 krat kaznovan. Čeprav je izgnan iz Ljubljane, ga vendar tako mika podjetnost, da se ne more vzdržati obiska. Na nekem takem obisku si je pred kratkim privoščil novo moško kolo, ki ga je hotel prodati za 200 din. Kupec se je stvar zdela sumljiva in se je tako zgodilo, da je policija brezplačno vzela kolo v varstvo. Škrjanec pa se bo zato zagovarjal enainštiridesetlet.

Drugi sorodni ptiček pa se je vjel na lima-

Ob velikem koncertu slovenske pesmi

Ljubljana, 14. decembra.

Koncert našega akademskega pevskega zbora, ki je postal za slehernega ljubitelja slovenske glasbe kulturna potreba, je bil dogodek, kakršnega doživimo samo enkrat na leto. V nervoznem, zmedenem, malodučnem in po večini zastrujenem našem kulturnem življenju, v katerem se žalostno odražajo naše splošne razmere, smo sinoči dobili večer čiste umetnosti, po vsebini take, kakršne si sleherni slovenski duša, potrpežljiva potreba, danes želi, po obliki take, da je segla slehernemu in potrpežljivemu, in ljubečemu, do dna.

V sporedu, ki ga je akademski zbor sestavil iz programov svojih 30 velikih koncertov v desetih letih, je zaživela prepričevalno ne le zgolj sila naše glasbene ustvarjalnosti od najbolj zgodnjih časov do danes, marveč smo ob teh pesmi zaslišali še več. Zdelo se je, da so sinoči v unisoni dvorani, prišli toliko in takih slovenskih prizadevanj, oživele sile, napori, boji in zmage našega naroda, ki je vsebino vsega svojega življenja v vseh časih stiskal iz sebe v pesmi vseh zvokov in vseh barv.

Ob Trubarjevem »Očenaš« je udarila v nas preproščina davne slovenske vere iz časov, ko je bila vera našemu ljudstvu edini odrešujoči program in edini svetilnik, v katerem je prižigal svoja upanja in oblikoval svojo prvo lepo, kulturno organizirano besedo. Iz Gallusove pesmi je zazvenela ustvarjalna sila davnega slovenskega človeka, ki se je kljub preprostim, temnim in žalostnim razmeram po sili svojega duha znal povzpeti do najvišje umetniške moči in dokazal, da je mesto njegovega naroda bilo že tedaj v Evropi in njeni kulturni družini, kjer je s svojimi prizadevanji tudi vedno sodeloval.

Narodne pesmi z vseh koncev slovenske zemlje, tudi s tistih, ki jih čedalje manj živo čutimo v svoji skupnosti, so pokazale veliko.

Pokazale so, kako se je kljub različnim življenjskim pogojem, kljub razdeljeni usodi, kljub peštrim vplivom zemlje in soseščine, vendarle slovensko bistvo razvijalo harmonično in enovito, kakor je to vedno usojeno vsakemu narodu, ki hoče in ki mora živeti. Oblikovna različenost z vsemi svojimi nešteti otenki, od belokrajinske zasaenjanje otočnosti do krašovske humoristične vedro

sti, od koroške slovesnosti pa do panonske elegičnosti in gorenske bahaške junačnosti, kaže silovito naravno, umetniško oblikovano silo, iz katere se mora roditi kaj velikega tudi po današnjih ljudeh, če znajo tej sili pravilno in z vero prisluhniti.

Moderna pesem, ki je imela višek v Kogojevem »Rekvijemu«, je dala s svojimi težkimi, zgoščenimi in zapletenimi zvoki izraza sodobnemu našemu življenju. V dveurnem poslušanju so nas objemali geniji neznane naše glasbene umetnosti in nas je osvajala moč poznanih ustvarjalcev. Zbor je s svojim popolnim podajanjem, v katerem se je spajal s svojim vodjem v en di in eno skupnost, prepričal poslušalce in jih naravnost magično zvezal, da so se morali udajati sili smisla, ki ga je ta koncertna vsebina imela po svoji glasbeni pomembnosti, mimo nje ter nad njo. Doživljali smo ves večer svojo kulturo, svojo duhovno moč, doživljali smo sebe. In v tem je največji pomen akademskega koncerta in pomen zborovskega dela za današnjo in za bodočo slovensko kulturno usodo. S tem dejstvom dobivajo vsi ti mladi postrtovalni ljudje s svojim vodjem g. Francetom Maroltom čisto posebno mesto v našem kulturnem kraljestvu, in v pomenu časa, ki ga živimo. In uspeh sinočnjega koncerta je bil temu smislu primeren.

Nov načrt za pomiritev Evrope

je izdelala angleška vlada po zadnjih političnih razgovorih

London, 14. decembra. o. Poslanci angleške konservativne stranke, člani zunanje-političnega odbora v zbornici, trdijo, da je angleška vlada izdelala nov načrt za organizacijo Evrope. Ta načrt naj bi pomiril sedanji nasprotujoči si skupini v Evropi, ki ju tvorijo na eni strani demokratske države, na drugi strani pa fašistična. Ena kakor druga skupina naj bi v nekaterih stvareh popustila, zato da bi ji druga skupina ugodila v bistvenih zahtevah. Točke, ki jih angleški načrt vsebuje, so naslednje:

1. Ločiti je treba ustavo Zveze narodov od versajske mirovne pogodbe.

2. V pravilih Zveze narodov je treba črtati določila, ki se nanašajo na sankcije in tista, ki dolže Nemčijo krivde za svetovno vojno.

3. Vprašanje kolonij je treba preurediti in sklicati svetovno konferenco za novo razdelitev kolonij.

4. Treba je čimprej na splošno priznati italijansko oblast nad Abesinijo.

Te točke vsebujejo prednosti in ugodnosti za Nemčijo in Italijo. Nemčija in Italija bi pa v odškodnino za te ugodnosti, ki jim jih dajejo demokratske države, morali pristati na naslednje pogoje:

1. Podpisati bi morali sporazum o nenapadanju z Anglijo in Francijo.

2. Obvezati bi se morali, da priznata sedanje politično stanje v Evropi.

3. Izjaviti bi morali, da jima ne gre za noben kos španskega ozemlja.

4. Izjaviti bi morali tudi, da sta zadovoljni, ko se bo rešilo kolonialno vprašanje.

Odmev šenčurskega procesa pred sodiščem

Ljubljana, 14. decembra.

Poteklo je že dobrih pet let, ko je bivši narodni poslanec Janko Barle 22. maja 1932 na nedeljo popoldne priredil shod v Šenčurju, kjer je prišlo do večjih demonstracij. Razvoj takratnih dogodkov je dal jnarskemu režimu povod, da je začel preganjati odlične in odločne nasprotnike takratnega režima. Razvil se je pred državnim sodiščem za zaščito države v Belgradu velik proces. Na glavni obravnavi pred tem sodiščem v Belgradu 6. marca 1933 je bil med drugimi posestnik in sedanji župan v Šenčurju g. Anton Umnik obtožen prvega zločinstva po čl. 1 zakona o zaščiti javnega reda in mira v državi in drugo zločinstvo zoper javni red in mir po § 154/1 k. z. G. Umnik je bil v tem procesu sicer oproščen od glavne obtožbe zaradi zločinstva po čl. 1, bil pa je obsojen zaradi prestopka po § 604 k. z. na 1 mesec strogega zapora in v plačilo odškodnine za razbito kolo Jožetu Prešernu v znesku 1930 din. Državno sodišče je g. Umnika obsodilo prav na podlagi pričevanja omenjenega Prešerna. G. Umnik je tudi moral Prešernu plačati gornjo odškodnino.

Resnica prihaja na dan

Po končanem procesu in zlasti zadnja leta so bile uvedene najpogostejše poizvedbe in preiskave, kako je mogel Jože Prešeren, doma iz Smlednika, ki g. Umnika sploh niti ni poznal, tako obremeniti v šenčurski preiskavi uglednega, mirnega in preudarnega posestnika. Preiskava je zbrala za Prešerna tako obremenilno gradivo, da je državni tožilec dr. Julij Fellahar naposled dvignil proti Prešernu obtožbo zaradi prestopka krivega pričevanja v smislu § 146 k. z. Prišla je čista resnica na dan. In včeraj se je pred sodnikom-pododrednikom okroglega sodišča g. Francem Gorečanom popolnoma razkrinkalo brezvestno postopanje Jožeta Prešerna, ki je znan razgrajen in je prav v Šenčurju nastopal kot nekak jnarski udarnik.

Jože Prešeren, 28 leten vitez in visok gorenski fant, po poklicu vrtnar, doma iz Smlednika, je bil obtožen, da je tako pred sodiščem v Kranju in pred preiskovalnim sodnikom v Ljubljani lažno izpovedal proti g. Antonu Umniku, ko ga je obdolžil, da je prav on hujškal množico z besedami: »Fanta ubijte! Kolo razbijte! Trdil je dalje, da je prav g. Umnik nahujskal druge fante, da so mu razbili kolo, ki ga je kupil za 2000 din in je bilo takrat vredno še 1500 din. Zelo natančne poizvedbe o izvoru kolesa so odkrile, da Prešeren sploh ni nikdar kupil tako dragega kolesa, da je doleteno pomlajeno kolo kupil najprej neki Rozman za 1200 din in ga potem prodal Prešernu nekemu bratu za 950 din.

Pred sodnika na mizo je sluga g. Černeka včeraj prinesel velikanski kup sodnih spisov, ki izvirajo iz velikega šenčurskega procesa. Napravljen je bil tudi natančen situacijski načrt.

Zadevo je g. Gorečan že 7. avgusta letos obravnaval. Takrat se je postavil na stališče, da ne gre tu samo za prestopke krivega pričevanja, marveč za zločin krive priprave, za kar je pristojen le mali kazenski senat. Na priziv drž. tožilca dr. Fellaherja je ljubljansko apelacijsko sodišče razveljavilo to

sodniško rešitev in odredilo ponovno obravnavo pred sodnikom-posameznikom. In tako je bila za vsaj določena druga obravnavna. K obravnavi je bilo vabljenih 12 prič. Zasebnega udeleženca g. Umnika je zastopal dr. Megušar, odvetnik v Kranju. Obtoženec Jože Prešeren se je sam branil.

Trdovraten obtoženec

Jože Prešeren, ki se ponša z izredno gostimi in bujnimi črnimi lasmi, sličnimi culukafskim, je bil v svojem zagovoru trdovraten in ni hotel priznati svoje krivde. Med drugim je vzkliknil:

»Gospod sodnik! Vztrajam popolnoma pri svoji prvotni izjavi. Po šestih letih pa se vsega tako natančno ne morem spominjati. Vse to, kar je državni pravdnik zbral in nabral v obtožnici, mogoče ne bo res. Sicer pa imate drugače vse napisano. Pobit sem bil tako, da mi je jezik ven molil. Umnik je nahujskal ljudi na mene. Glede kolesa obtoženec ni mogel dati točnih podatkov in se je zapletel v protislovja. Trdil je tudi, da je g. Umnika dobro poznal. Prišel je do narednika g. Šnabla in mu javil, kako so ga pobili. G. narednik mu je odvrnil: »Jože, domov pojdi, bova jutri vse napravila!«

Priče obremenjujejo Prešerna

Po zagovoru obtoženca je bilo odredeno zaslišanje prič, ki je trajalo dobre 3 ure. Prvi je bil zaslišan ožoj, narednik Ivan Šnabl, ki je bil takrat komandir postaje v Smledniku, ki dobro pozna obtoženca in ki je usodni dan bil pozvan v Šenčur, da vzdrži javni red in mir. Potrdil je, da je bil g. Umnik v njegovi bližini prav takrat, ko je prišel k njemu Prešeren. Priča odločno: »Nisem slišal od Umnika klica: Fanta ubijte! Kolo razbijte! Prešeren je bil umazan in blaten.«

Priča g. Umnik Anton kraško: »Prešerna prej sploh nisem poznal. Šele, ko je prišel k naredniku Šnablu, mi je povedal Gašperlin, da je Prešeren tisti Jerajev iz Smlednika. Priča ni hujškal in je dogodek mirno opazoval v bližini orožnika Šnabla. Ostale priče so prav tako odločno izjavile, da niso slišale nikakih hujškalnih klicev: »Fanta ubijte! Kolo razbijte! Da jo je Prešeren v Šenčurju izkupil, je sam kriv, ker je začel kričati: »Dol s papežem! Dol s Korošcem!« To je dalo domačim fantom povod, da so skočili za njim. Prešeren je kolo odvrnil v jarek, sam pa iskal zavetišče pri Jurčevih. Tako je bil rešen, kajti sicer bi bil izživač od razjarjenih ljudi gotovo pretepen.

Obtoženec Jože Prešeren, ki sedaj sedi v ljubljanskih zaporih, je bil s pričami nezadovoljen in je predlagal še zaslišanje nekaterih njegovih prič, zato je bila obravnavna ob 13 prekinjena in se bo 27. t. m. ob 9 dopoldne nadaljevala.

★

Afera mestne zastavljalnice

Danes ob 3.30 se je pričela pred malim kazenskim senatom, ki mu predseduje s. o. s. g. Ivan Brelih, obravnavna o aferah mestne zastavljalnice. Obtožnica je zelo obširna. Obtožbo zastopa drž. tožilec dr. Fellahar. Napovedujejo se prav senzacionalna razkritja. Obravnavna bo trajala pozno v noč.

Škrinici državne zastave v Laškem obsojeni

Pred sodnikom poimence g. dr. Lobetom sta se zagovarjala včeraj dopoldne na okrognem sodišču v Celju Kacič Stanko in Hlebec Karel iz Laškega, ki sta ob priliki svečanosti razvijanja prapora Slomškovega prosvetnega društva v Laškem raztrgala in oskrunila državno zastavo. Razprava je bila tajna, zaradi česar javnost ni smela prisostvovati razpravi, za katero je bilo veliko zanimanje. Slovenska javnost je že davno obsodila gnusno dejanje, ki sta ga izvršila vmeta pristasa laških laži-patriotov v noči med 19. in 20. junijem. Sodišče je obsodilo Kaciča Stanka na 20 dni zapora in 200 din denarne kazni, njegovega prijatelja Hlebeca Karla pa na 30 dni zapora in 100 din denarne kazni, oba nepogojno. V primeru neizterljivosti denarne globe bosta odslužila še nekaj dni v zaporu. Zločin, ki se je odigral v Laškem, nam daje dovolj jasno sliko jenesarske podlosti, zločinov in skrnitv. V zadnjem dihu so pokazali laški laži-patriotje vso svojo moralno v zarki luči. Dokazali so, da jim niso svete niti najsvetejše stvari.

Celjske novice

Hamerjeva komedija »Firma« na celjskem odru. Drevi ob 8 uprizorili ljubljanska drama v celjskem mestnem gledališču Hamerjevo tridejansko veselico »Firma«. Nastopijo med drugimi ga. Danilova in ga. Nablocka ter gg. Debevec in Kralj. Predstava je za abonma. Neabonenti dobe vstopnice v predprodaji v Slomškovi tiskovni zadrugi. Vabljeni!

Tri hude nesreče. V Lošperku pri Vitanju si je na lovu prestrelil s puško levi kazalec 41 letni Jevnišek Franc. Prst je bil tako raznesen, da so mu ga morali v celjski bolnišnici odrezati. V steklarni pri Sv. Križu v Rogaschi Slatini si je pri delu prerezal v steklarni ustnici in nos 18letni steklarski delavec Sojko Franc. Oskrbnik Vurja Dagobert v Rogatu je padel tako nesrečno, da si je pri padcu nalomil več reber na levi strani.

Združenje trgovcev za mesto Celje sporoča, da bodo trgovine v nedeljo 19. decembra, ki je zadnja nedelja pred božičem, dopolne od pol 8 do pol 1 odprte in sicer v območju celjske mestne občine.

Brezposelnost narašča. Število brezposelnih stalno narašča. V evidenci celjske javne borze dela je bilo 10. decembra že 415 brezposelnih, med temi 349 moških in 66 žensk. V 10 dneh je število brezposelnih naraslo kar za 140, med temi je največ družinskih očetov, ki so bili čez leto sezonsko zaposleni. Celjska mestna občina si prizadeva in koliko je le mogoče zaposli delavce, vseh pa sededa ne more, ker jih je preveč in so tudi iz drugih občin. Država bi morala vsakor posvetiti več skrbi za brezposelne, po-

Filmi

»V sedmih nebesih« (Kino Sloga). Nižina in dno zapuščenih pariških predmestij, revščina in bedno življenje prebivalcev so zunanja slika tega nenavadnega filma, v katerem pa z vso njo nastopajo ljudje, ki hočejo pokazati tudi svoje srce in človečansko zavest. Marsikateri gledalec bo ob filmu zmalaj z glavo in podvomi v obstoj takega življenja, kakor ga vidi na platnu. Vendar ga stvarno in nenašteljeno prikazovanje potrdi v veri, da je tako življenje mogoče in da dejansko tudi je, čeprav se sem pa tja preko platna povleče slika, ki iz nje diha mnogo romantike in opojne idile. Tam sredi te pariške, zakrknjene in umazane nižine se gibljejo ljudje, na videz nepopoljšljivi zločinci, v resnici pa ljudje, ki so le ostali prepriščeni čisti in dnu, ne pa taki, ki bi doživljali smisel svojega življenja le v poslu, ki ne priznava niti morale, niti odgovornosti, pa morda niti ne najmanjše vesti. Ne, taki niso. Če bi vanje povetila prava luč in če bi jim drugi ljudje prepustili vsaj kosček prostora na soncu, pa bi ti zapuščenosti same sebe dvignili od tal. Tak je osnovni ton filma, ki pove, da je tudi v zločincih še vedno nekaj vesti, nekaj mehkoče, da je tudi v njih nekaj srca. Ko se okruži tista trda skorja, se iz »zločincev« naredi preprosto dober človek, ki zna ljubiti prav tako nežno kot vsak pošten človek. Samo ljubezni potrebujejo taki ljudje.

Filmu se pozna, da prihaja iz ameriških atelejev. Tehnično je dovršen, slikovno in scenično, precej močan je po igri (Simon Simone), čeprav mu je šteti v največjo odliko osnovno idejo, ki najde svojega poudarka tudi v svojsko vpletenem religioznem momentu (epizoda med župnikom in čistilcem kanalov). Ponovno moremo ob tem filmu reči, da se je ameriška produkcija dvignila višje in da pošilja na trg tudi filme, ki iz njih kar diha krščanska uota. Film velja videti.

Njena velika maturac (Kino Matica). Tudi za odmor in oddih so potrebni filmi. Tako bi sodili o teje komediji, ki ne bo nikogar ne pohujšala, niti ne osvobodila. Ima pa na sebi neki čar preprostosti in enostavnosti, brez pretiranih poz. Dejanje teče naglo, igra je živa in razgibana, sem pa tja je kaj pretrganega (Moser). Tudi karikatura stare profesorice se ne da osporovati. Zgodba mlade sedmošolke ima nekaj življenjskega jedra, v komediji pa učinkuje še bolj ob simpatični igri nosilce glavne vloge, ki smo jo v večji vlogi videli prvokrat. Humor je tipično dunajski, lahek in veder.

sebo pa za družinske očete, od katerih zahtevajo ubogi otroci, ki jih trese zima, ko nimajo ne obleke, ne obvala in niti ne zadostne hrane. Občina vsega ne zmore.

Delo dobe. Na celjski javni borzi dela dobi delo: 14 rudarjev, 2 mizarja, 2 čevljarja, 2 hlapca, 2 sluškinji, 3 dekle, 5 kuharice in postrežnica.

Svečan pokop nadškofa dr. Bauerja

Ogromne množice so pospremile k zadnjemu počitku zaslužnega nadpastirja in odločnega Hrvata

Zagreb, 13. decembra. Že v zgodnjih jutranjih urah je Zagreb danes dobil slavnostno zunanjost zaradi pogreba hrvatskega metropolita in zagrebškega nadškofa dr. Antona Bauerja. Čeprav je prišlo, so se po ulicah zbirale velike množice in hitele v tiste dele mesta, po katerih se je imel viti pogrebni sprevod. V prostorih nadškofije je bilo že na vse zgodaj zelo živahno; člani Katoliške akcije, ki je prevzela skrb za pogreb, so vršili poslednje priprave zanj.

Po osmi uri so začele prihajati prve ugledne osebnosti v nadškofijo, zunaj se je pa zbirala množica in čakala, da se poslednji pokloni zagrebškemu nadškofu. Prihajali so mnogoštevilni duhovniki in škofje, nato pa zastopniki vojaških in civilnih oblastev. Malo pred deveto je prispel trgovski minister dr. Milan Vrbanić v družbi bana savske banovine dr. Ružiča in armadni general P. Jurišić. Točno ob devetih je prišel kraljevski namestnik dr. Ivo Perović v družbi kabinetnega šefa Pantelica. Obenem so prišli ministri Simonović, Magarašević in dr. Krek. Takoj po prihodu dr. Perovića so prenesli krsto s pokojnikom truplom v voz, ki je čakal pred nadškofijo. V voz je bilo vpreženih šest konj. Medtem se je formiral sprevod, dolg več kilometrov.

Ko so prinesli krsto, so izvršili žalno opravilo. Verski obred je izvršil ob asistenci djakovskega škofa Akšamovića in križevniškega Njaradija nadškof dr. Stepić, odgovarjal je pa perski zbor klerikov zagrebške katedrale. Nato je pevski zbor hrvatskega društva »Kolo« zapel žalostinko. Po končanem obredu se je začel pogrebni sprevod. Na čelu sprevoda so nosili križ, za krišem pa so korakali šolarji osnovnih in meščanskih šol na Kaptolu. Nato so korakale vojske srote in šolarji verskih redov z godbami posameznih društev, potem pa zastopniki raznih društev in odposlancev mest in vasi, železničarska godba, razne organizacije, človekoljubna in kulturna društva, študentje z zastavo, akademski društva, verska društva, člani Katoliške akcije, državni, banovinski in mestni uradniki, častniški zbor, odlikovanci s papeškim odlikovanjem itd. Nato je stopala vojaška godba, za njo pa častna četa podčastniške šole kraljeve Marije. V sprevodu so nesli vence in odlikovanja pokojnega nadškofa in sicer Karadordjevo zvezdo z lentjo, Belega orla z lentjo in sv. Sava z lentjo. Potem so prišli duhovniki in škofje z nadškofom dr. Stepićem, za njimi pa voz s pokojnikovim truplom. Za vozom so stopali pokojnikov sorodniki, nato pa namestnik dr. Ivo Perović, dalje ministri, ban dr. Ružič, general Jurišić, župan Pečić, ljubljanski župan dr. Adlešič, generalita, visoko uradništvo, državno in samoupravitno, rektorji in dekani visokih šol, zastopniki drugih veroizpovedi in častniški zbor in uradništvo. Sprevod so zaključile usmiljenke in za njimi oddelek vojaštva. Častno spremstvo ob krsti tvorijo naredniki z izdrtimi sabljami in varadinska mestna garda v pisanih uniformah. Špalir na obeh straneh ulic, po katerih je šel sprevod, so tvorili šolarji in dijaki zagrebških osnovnih in srednjih šol in mnogoštevilno meščanstvo.

Pogrebni sprevod, v katerem je stopalo več kot 10.000 ljudi, je krenil od nadškofije po Palmotičevi ulici mimo železniške postaje do poslopja jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti. Tam se je ustavil. Pri tej priložnosti je imel predsednik Akademije dr. Albert Bazala govor, v katerem se je poslovlil od pokojnega Bauerja kot pokrovitelja akademije. Potem je pevsko društvo »Zvonimir« zapelo žalostinko in sprevod je krenil dalje. Nekoliko pred 12. uro je glavni del sprevoda prispel pred zagrebško katedralo. Ko je bila krsta s pokojnikovim truplom pred vrati katedrale, je pevsko društvo »Glasje« zapelo žalostinko, nato so pa razni odličniki imeli komemorativne govore. Prvi je govoril zagrebški župan dr. Teodor Pečić, nato pa v imenu društva sv. Jeronima dr. Ferdo Rožič. Za njim je govoril v imenu bratov hrvatskega Zmaja narodni poslanec g. Majer. Poslednji je govoril varadinski župan Viljković. Po končanih govorih so krsto prenesli v cerkev. Medtem je pošlo pevsko društvo »Golob« skupaj z železniško godbo sv. Roka zapelo in zaigralo skupno žalostinko. Rakev so v cerkvi položili na katafalk. Na levi strani katafalka so zavzeli prostore v prvih klopih pokojnikov sorodniki, na desni pa ministri, ban dr. Ružič, armadni poveljnik Jurišić in drugi veleodstojanstveniki, kraljevski namestnik dr. Ivo Perović se je pa ustopil tik zraven oltarja. Nato se je začel cerkveni obred. Opravil ga je nadškof dr. Stepić ob asistenci djakovskega škofa Akšamovića in križevniškega škofa Njaradija. Odgovarjal je pa pomnoženi katedralni pevski zbor, med celebriranjem škofa Njaradija je pa odgovarjal Ciril-Metodov zbor. Nato je govoril sarajevski škof dr. Šarić. Po opravljenih molitvah so truplo dr. Antona Bauerja položili v škofovsko grobnico v katedrali.

KINO MATICA Telefon 21-24. Predstave danes ob 16, 19.15 in 21.15:
Vesela filmska komedija **NJENA VELIKA MATURA** (Unentschuldigte Stunde)
Hans Moser, Gusti Huber, Theo Lingner. — Najnovejši žurnal!

Kaj je in kaj ni otrok

Predavanje g. A. Černejeve v vzgojnom tednu na Viču

Ljubljana, 14. decembra.

Pedagoško društvo v Ljubljani je sinoči v viški šoli otvorilo vzgojni teden za starše, podoben onemu, ki se je vršil letošnji pomlad v Šiški. Pokazala se je namreč velika potreba poučiti starše, kakšna naj bo vzgoja otrok, če hočejo, da bodo postali vredni in dostojni člani človeške družbe. Zato je delo društva nad vse hvalevredno in vodstvo naj bo prepričano, da je hvaležnost staršev za ta trud velika. Dan za dnem lahko vidimo, kako je tu ali tam vzgoja otrok nezadostna, površna ali celo popolnoma napačna. In da je to čase toliko pokvarjenega sveta, da je dandanašnja mladina tako brezglava, tega je v največji meri kriva slaba ali napačna vzgoja.

Prvi govor je imela g. Anica Černejeva o važnem vprašanju: »Kaj je in kaj ni otrok«. Predavateljica je v svojem govoru med ostalim izvajala tudi tole:

Otrok je tisto, kar si zakonci tako želijo. Je plod lepe ljubezni, so utelešene sanje tisočev in tisočev. Žal, da je otrok čisto tudi svojim staršem nekaj odvsišnega, da nemalokdaj celo nekaj, česar se boje, česar se branijo.

Ce pa že otroka imajo, je njihova sveta dolžnost, da znajo otroka vzgajati, da torej vedo, kaj otrok je in kaj ni.

Ko pride otrok na svet, je njegovo življenje tako brezskrbno, kakor gotovo nikdar v poznejšem življenju. Vse njegovo svet je le okrog matere. Toda, kakor raste telesno on sam, tako rastejo z njim njegove duševne zmožnosti. Spoznavati začne svet okrog sebe, počasi začne določevati, kaj je to, kaj je ono. Z njegovo rastjo rasto tudi staršem skrbi zanj: kaj bo, kako bo.

Z leti pa se pri otrocih pojavljajo male napake, njim prirojene, ki jih pa odrasli skoro vedno napačno presoajo.

Kaj kmalu se pojavi nerazodnost. Otroku namreč ne ve, kaj je ležko, hudo ali nevarno. Njemu se hoče tega, kar je njegovi malenkosti všečno. Napako naredi kar mimogrede, ne da bi se je zavedal.

Vse bolj postaja sam in samo zase, v naših očeh tako imenovan egoist. Vse je samo njegovo. Povsod se oglašajo mali »jaz«. Naj starši odpravijo to otroško napako, da jih že zgodaj nauče radodarnosti, da se včasih odrečejo tudi najdražjega. Pojavljati se začne trma. Malokdaj slišimo otroka, ki si hoče z besedami saj sem tudi jaz človek priboriti nekaj, kar mu po vseh človeških pravicah gre. Naj starši uvidijo, da so tudi otroci bitja in to že od prvega diha naprej.

Otrok postaja lahkomišljen, len, nepazljiv, lažljiv. Kako malo pa se starši zavedajo, da so velikokrat tako napake krivi oni s svojo nepravilno vzgojo. Čemu otroku braniti nekaj, kar ga veseli, kar hoče in kar mu prija, pri tem pa zgubi popolno veselje nad tem, kar mu starši zapovedujejo. Zakaj otroka siliti k delu, ker mislimo, da je len, ko pa ne vemo, kaj je v njegovem organizmu, če ni morda bolan. Kako da starši otroka kregajo, da je neresečen, ko pa je poln življenja, ko so mu neprestano porajajo nove misli, ki jih hoče spol-

niti. Naj starši ne branijo otroku živahnosti, saj je to znak vseh zdravih otrok. Zakaj odrasli tako stekajo nad teže življenja, ko pa dandanašnji mladi svet se tako prežgodaj spozna vso težo tega življenja. In če otrok laže, ali se starši zavedajo, da otrok ne bo lagal prej, predno ga sami ne nauče. Otroku je verna slika doma. Kakršni dom, tak otrok. Le starši, ki se bodo zavedali, da je otrok bitje, vredno vseh pravic in ga bodo pojmovali resno, bodo pri vzgoji imeli velik uspeh.

Danes zvečer pa predava g. Alojzij Hreščak o »Domu in šoli«.

Ogromen plen drznega vlomilca

Pri belem dnevu opljenjeno stanovanje - Plen vreden 200.000 Din

Maribor, 13. decembra.

Mariborčane je danes razburila novica o velikem vlamu, kakor ga v takem obsegu v mestu še ne pomnijo. Vrednost odnesenih predmetov znaša skoraj 200.000 din. Vlom je bil izvršen včeraj popoldne med 16. in 18. uro v stanovanje trgovskega zastopnika Aleksandra Watzeka na Aleksandrovi cesti 17-11. nadst. V omenjenem času je bilo stanovanje prazno. Ko pa je ob 18. prišla poštnica, da bi sobo zakurila, je našla vrata v stanovanje odprta, na stopnišču pa je srečala neznanega možkega, ki se je prihlul v temen kot ter nato naglo izginil. Ko je prišel g. Watzek domov, je videl, da je vlomilec odnesel železno kaseto, v kateri je imel vložno knjižico Prve hrvatske štedionice, glasečo se na 105.000 din ter razno zlatino, v nekem predalu pa je imel krásno in dragoceno numizmatično zbirko, obstoječo iz starih bizantinskih, albanskih in drugih zlatnikov. Poleg

tega je vzel vlomilec še dva starinska zlata prstana, enega kitajskega in drugega benečanskega ter dragoceno starinsko žepno uro. Vrednost zlatnine in zlatega denarja ceni g. Watzek na 80.000 din.

Za vlomilecem, ki je na tako drzen način opljenil stanovanje, manjka zaenkrat vsaka sled. Je pa najbrž identičen s svedrovcem, ki je pred nekaj dnevi napravil nočni obisk v bančni poslovalnici g. Pečenka na Aleksandrovi cesti, odkoder pa je odšel praznih rok, ker ni mogel veliki jekleni blagajni, v kateri se je nahajalo 150.000 din v gotovini, do živega. Verjetno da se je hotel sedaj odkodovati za takratno smolo, kar se mu je v polni meri posrečilo. Policija je o vlamu obvestila vse naše in bližnje inozemske varnostne oblasti. Ker vlomilec ni odnesel gotovine, temveč vložno knjižico in stare zlatnike, bo svoj plen težje spravil po primerni ceni v denar. Čim pa se bodo ti predmeti pojavili na trgu, bo tudi lažje priti na sled zlikovcu.

Izpred obrtnega sodišča

Pri klesanju mu je kamen počil

France je bil pri mestnem stavbeniku zaposlen kot zidarski pomočnik: k njegovemu delu je spadalo tudi obdelovanje kamena za temelj. Stavbenik je bil vobče prav zadovoljen s Francetom. Nekega dne pa je pri obdelovanju počil kamen, kakor je še istega dne sledil odpust brez odgovora. France je tožil za 14-dnevno mezdno. Pri razpravi se je ugotovilo, da je stavbenik takoj, ko je kamen počil, prepovedal Francetu nadaljnje delo, France pa je še kake dve minuti obdeloval ravno isti kamen in ga postavil že tudi v zid, da bi ga vzdal. Stavbenika je to še bolj pograbilo in je zapovedal Francetu, da mora takoj zapustiti stavbišče; ta je začel pobirati svoje orodje, drugi sodelavci pa so prosili mojstra, da naj vzame Franceta nazaj v delo. Ko je France popravil svoje orodje in se začel pomikati proti izhodu in nesel s seboj en kos odkrušenega kamna, je mojster na prigovarjanje

drugih delavcev in palirja skočil za Francetom ter mu rekel, da naj še ostane na delu naprej; France pa je odvrnil mojstru: »Vi ste rekli, da naj vse skupaj pustim, poborem orodje in grem, sedaj pa grem in res je odšel. Sodišče je reklo, da mojster ni smel Franceta takoj odpustiti zaradi tega, ker je kamen med obdelovanjem počil, ker se kaj takega lahko brez krivde delavca zgodi; poleg tega pa ni nastala nikaka škoda, ker bi se bil dal ta kamen vendar še vzdati; v tem primeru bi bil moral stavbenik plačati odpusnecemu Francetu odškodnino za 14 dnevno odpovedno dobo. Toda mojster je še pravočasno, še preden je France zapustil delovni prostor, svoj odpust prekal s tem, da je Franceta pozval nazaj na delo, ta ga pa ni hotel nadaljevati. Stvar je bilo treba tolmčiti tako, da je France samovoljno izstopil iz dela, zato mu sodišče ni priznalo nikake odškodnine.

Vremensko poročilo

Slovenska doma

Po stanju danes ob 7 jutraj

Kra	Barometer sko stanje	Temperatura		Relativna vlaga %	Veter (smet, sila)	Pada- vine		
		na mrazu	na soli			m/m	vrsta	
Ljubljana	745.8	1.2	4.4	90	10	0	36.0	dež in sneg
Maribor	—	—	—	—	—	—	—	—
Zagreb	757.7	1.0	6.0	95	10	NE ₁	—	—
Belgrad	759.5	4.0	—	90	5	SW ₁	2.0	dež
Sarajevo	761.8	0.0	—	95	4	0	—	—
Skoplje	761.0	0.0	8.0	90	8	0	—	—
Split	758.8	8.0	14.0	95	10	N ₃	—	—
Kumbar	759.7	8.0	13.0	90	8	ESE ₃	—	—
Rab	758.1	6.0	8.0	90	10	SE ₀	14.0	dež

Vremenska napoved: Oblačno vreme, dež in sneg.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj je bilo ves dan oblačno, deževalo je z malimi presledki do 18.40, nato je pa snežilo. Ponoči je nehala snežiti. Padlo je 3 cm snega. Barometer je zelo nizek in še vedno pada.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, 14. decembra: Konrad Of.
Sreda, 15. decembra: Kristina.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20 in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

TEL. 27-30 SLOGA

Prekrasno filmsko remek-delo o ljubem in zvestobi

V sedmih nebesih

V glavni vlogi obojevana filmska umetnica Simone Simon in James Stewart
Dialog v nemškem jeziku

Predstave ob 16.19.21 in 21.30 uri

Božični avtoizlet v Gorico—Trst po Vipavski dolini 24. dec. zjutraj ob 6 in zvečer ob 19.30 do 26. in 27. dec. Za navodila se priglasiše takoj na naslov: »Družništvo, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 17.

Filozofsko društvo v Ljubljani priredi v soboto svoje drugo predavanje. Predaval bo šef prim. v pok. dr. Franc Derganc: Filozofija in medicina. Predavanje se bo vršilo v soboto, dne 18. decembra 1937 v mineraloškem inštitutu na univerzi ob 18. uri. Vabljeni vsi, ki se zanimajo. Vstop prost. Pedagoški tečaj za starše na Viču. V torek, t. j. danes predava g. Alojzij Hreščak »Dom in otrokovo šolsko delo«. Vstop prost.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Torek, 14. decembra: Zaprti. (Gostovanje v Celovcu, Filmarc.)
Sreda, 15. decembra: »Simkovic, Red Sreda.

Opera. — Začetek ob 20.

Torek, 14. decembra: »Lucia di Lammermoor«. Gostujeta gđ. Župčeva in g. Gostič. — Red B
Sreda, 15. decembra: »Gorenjski slavček«. Red A.

Prihodnja noviteta v Drami bo komedija francoskega pisatelja Bourdeta, ki zavzema, poleg še treh ali štirih znanih imen, najvidnejše mesto v francoski zabavni dramatični literaturi. »Svedrovica« (Fric-frac) je naslov nove komedije, ki jo izvaja na mnogih odrih (trenutno jo igrajo v Pragi) s pozornost vzbujajočim uspehom. Dejanje nam pokaže dva mlada parčka: kćerko pariškega zlatarja Renee (Mira Danilova) in v uhljivi trgovini uslužbenca Marcela (Daneš). Mladega vlomilca Joa (Sancin) in dekle iz njegovih krogov Loutou (Severjeva). Vlomilski par skuša vlomiti v zlatarjevo trgovino, kar pa se po zapletenih okoliščinah ponesreči. Dejanje kaže pariško okolje, trgovino zlatarja, kavarno, kjer se shajajo temni elementi, Loutouino sobo. Dejanje je jako pestro, zaplet zanimiv, dialogi so duhoviti in lahkotni. Delo je tipičen komad francoske zabavne literature. Režiser inž. Stupica.

Opera »Gorenjski slavček« v novi predelavi ravatelj Poliča se bo ponovno uprizorila v sredo, dne 15. t. m. za red B. Zasedba je premierska in nastopijo v posameznih vlogah vsi glavni nosilci te opere: Vidaličeva, Poličeva, Španova ter gg. Betetto, Franc, Janko, Banovec in drugi. Važno vlogo ima tudi baletni zbor. Opera je polna preplelih Foersterjevih melodij, posebno pa opozarjamo tudi na velike ansamble. Opero dirigira ravatelj Polič, režija je prof. Šestova. Predstava je za red A.

Nabiranje za poplavljenice

St. Jernej, 13. decembra.

Tudi pri nas se je začela širokopotezna akcija za podporo poplavljenec. Naši ljudje v nesreči prav radi prikočijo na pomoč, saj je n. pr. znano, da pomorejo elehnemu pogorelcu mnogokrat do se lepše hiše ali poslopja. O priliki sedanje akcije pa naj povemo nekaj načelnih misli. Nabiralna akcija naj pomeni res le izhod v najnujnejši sili, ne sme pa postati to sistem, zakaj nikakor ne smemo dopustiti, da bi bili nesrečni kot so poplavljenici, navezani zgolj na dobro voljo in milostino. Za nje je treba najti zanesljiva sredstva. To toliko bolj, ker je vsaka nabiralna akcija v določenem pomenu nesocialna. Plaćujejo ubožnejši sloji, ki so dobrodošlejši, medtem ko od petičnejših denar v dobrodelne namene ne gre, vsaj sorazmerno po premoženju ne. Opozorimo naj še na zlorabe, ki se v zvezi s tem vrše. Kot poplavljenice se izdajajo tudi ljudje, ki jim ni nič poplavlilo. Vse beraci pod ono firmo, ki največ nese. Ljudje so se že ponovno prepričali, da je med njimi mnogo takih, ki pred delom beže. Ni čudno, če postajajo ljudje nezaupljivi do vsakogar in da potem neradi dajejo tudi za pravično stvar. Najbolj pravično bi bilo, če bi zatri vsako beraštvo, za resnično potrebo pa našli zanesljivo pomoč za katero naj bi prispevali vsi brezpogojno in po premoženju (doklade na davke) ne pa po dobri volji. Le tako se bo moralna zavest državljanov dvignila in okrepila, če bodo čutili, da imajo poleg dolžnosti tudi pravice vedno, tudi v nesreči in da takrat niso prepuščeni na milost in nemilost le tuji dobrodelnosti.

Ljubljanska drama:

Karel Čapek: Bela bolezen

Ljubljana, 13. decembra.

Kakor pravi sam avtor, mu je dala pobudo za dramo naša doba sama. Da bo razdeljena v dve sovražni ideologiji, ki je prepletala svet, ga delita v dva tabora ter si ga hočeta osvojiti. Na eni strani ideologija humanosti, spoštovanje do osebnega življenja, do človeških pravic, ljubezni do svobode, miru, demokracije, napa za resnico in pravičnost in za vse ostale moralne vrednote, ki so se v duhu evropske tradicije do danes smatrali za smisel človeškega razvoja. Na drugi strani pa ideologija rase, naroda, države, vseumogocene avtoritete in totalitaristi, ki ne računa več na človeka in njegove elementarne pravice do svobodnega življenja, ampak operira samo še z višjim poslanstvom naroda. Tu ideal demokracije svobode, tam ideal moči nadvlade, narodne in gospodarske elapsije, za katero je vsako nasilje dobrodošlo, vsako človeško življenje samo toliko vredno, kolikor doprinese h končni zmagi. — Ta resnični idejni obraz Evrope je hotel avtor simbolno podati v svoji drami Bela bolezen. Da niso mogoče konkretne aluzije, jo je dvignil popolnoma v sfero fiktivnosti.

V Evropi se pojavi bela bolezen. Siro se epidemio. Obol predvsem starejši lude. Za njo ni zdravila. Dr. Ligelius, predstavnik medicine in primarij na državnih klinikah pokojnega Lillenthala najde v boju zoper belo bolezen edino sredstvo:

Izza naših meja

Italijanska vlada je izdala novo amnestijo, ki jo je napovedal sam Mussolini ob priliki obiska našega zunanjega ministra in predsednika vlade dr. Stojadinovića. Amnestirani bodo naši politični kaznjenci, kolikor jih je še ostalo po prejšnji amnestiji, v konfinacijah. Podrobnosti o tej amnestiji še niso znane in ne vemo, kdo je bil že izpuščen in kdo še bo. Tudi se še ne ve, ali bodo deležni amnestije le oni, ki so bili kaznovani, zlasti konfinirani od upravnih oblasti oziroma od konfinacijskih komisij, ali tudi oni, ki so bili obsojeni od sodišč. Sodeč po vsem bo amnestija precej obširna in upati je, da bodo prišli iz zaporov tudi oni, ki so prišli pred izredno sodišče v Rimu. O stvari bomo še poročali, ko bodo znane podrobnosti.

Zanimiva razstava narodne (ljudske) umetnosti se je vršila pretekla dva meseca v Trstu. Razstavo je organizirala fašistična organizacija »Dopolavoro« pod predsedništvom pokrajinskega tajnika Grazzija. Na razstavi so bili zbrani razni predmeti iz tržaške okolice, tako deli hiše, kuhinjsko in poljedelsko orodje, dalje narodne noše in drugi predmeti, ki naj bi dokumentirali katekološko narodno posebnost. Izdan je bil tudi poseben katalog, v katerem je nekaj zanimivih člankov, ki naj bi ponazorili razstavo. Kar pa je pri razstavi in katalogu čudnega, je to, da se nikjer ne pove jasno izvor razstavljenih predmetov, čeprav so na drugi strani označeni kot lastniki predmetov skoraj samo Slovenci, in da se ponekod skuša celo prikriti pravi izvor na različne, že na prvi pogled čudne načine. Tako je tu postavljena trditve, da so slovenski okoličani Trsta, znani pod imenom »mandrijarji« in ki se večidel bavijo z vrtnarstvom in sadjarstvom ter imajo jako lepe noše, »ladinskega« izvora. Razstava je nosila uradno naslov Razstava ljudske umetnosti.

Vsako leto od meseca oktobra dalje so dajali po revnih občinah potrebnim občanom podporo kot »zimske pomoči«. Letos pa te pomoči ni, čeprav je tu že december. Navadno so dobili najpotrebnejši na vsakega rodbinskega člana po en paket, težak do 15 kg, v katerem je bilo nekaj testenin, moka, fižola, kave, riža itd. Tak paket so dobili vsak mesec in je razumljivo, da se letos pozna, ker ni te dobrote.

V Italiji, kakor tudi v naših krajih, je zelo malo gozdov, ali pa so zelo izsekani. Skrb države gre za tem, da kolikor se da, ta nedostatek popravi s sistematičnim sajenjem in pogozdovanjem pustih predelov. Del uspeha pa skuša doseči z vzgojo ljudstva. Tako so izdali v zadnjem času posebne proglase, v katerih utemeljujejo potrebo pogozdovanja zlasti iz zdravstvenih razlogov. Proglas začne z besedami: »Postotimo drevesa, če nečemo umreti brez zraka!«

Zgraditev mostu v Petajcih

Eno izmed najbolj perečih vprašanj zgornjega dela ljubljanskega-radgonaškega okraja in Slovenske Krajine je zgraditev novega mostu v Petajcih. Že dolgo pogrešamo tu primeren most in se bodo njegove koristi gotovo kmalu pokazale.

Z zgraditvijo omenjenega mostu bi bila po najbližnji črti zvezana Slovenska Krajina z Mariborom in bi se tudi ves trgovski promet obrnil bolj na jug. Prej je bil v vojni meri navezan na Madžarsko in Avstrijo. Na drugi strani so v Slovenski Krajini izredno aerodne železniške zveze, ki onemogočajo zadosten razvoj gospodarstva pokrajine, izključno navezane na trg.

Zdaj imajo v Petajcih za prevažanje brod, ki pa je preveč obtežen, ter morajo potniki, vozniki in avtomobili dolgo čakati, poleg tega pa še plačevati prevoznino. Velika potreba ob zgraditvi omenjenega mosta pa zavisi še od modernizacije banovinske ceste Slatina-Radenci—Gornja Radgona, ki je sedaj v zelo nevarnem stanju. Enako potrebna je zgraditev ceste Sv. Benedikt—Sv. Lehart v Slovenskih gorah.

nasilno je treba izolirati vse obolele v taboriščih, kjer naj umirajo pod zdravniškim nadzorstvom. — Kljub temu, da vlada povsod strah, se države mrzlično oborožujejo. Predstavnik države — maršal — misli, da ni ugodnejšega trenutka od sedanjega, da popelje svoj narod v zmagovito borbo. Baron Krüg — predstavnik industrije s podvojeno hitrostjo izdeluje vojaški material. Oče kot predstavnik malomeščana se navdušuje ob plehkih, a vendar tako zapeljivih frazah, ki jih dan za dnem pošilja časopisje v svet. — Bolezen pa se neprestano širi. — V tem iznajde dr. Galen sredstvo zoper belo bolezen. Javnosti pa ga bo izročil šele tedaj, ko se bodo državniki, t. j. bogati in vplivni ljudje, obvezali za večni mir. — In sedaj se začne borba. Vsi so proti Galenu. Ko je treba razpolagati z življenji drugih ljudi, se junaško sopirijo, ko pa bela bolezen zgrabi barona Krüga, maršala — ko spoznata, da gre za lastno življenje, za resnično življenje, se ju polasti strah. — Pod težo bojazni se maršal odloči za mir.

Avtor je močan, kjer je realistično očrtal malomeščana, kjer so njegovi argumenti resnični in živi in kjer neposredno postavlja v konflikt obe ideologiji, nekoliko medel pa je v simboliki (bela bolezen) in stilizaciji. Tako je predvsem diktator medel in preveč poenostavljen.

Dramo je režiral g. Ciril Devebec. V svoji režiji je poudaril predvsem realistično stran drame, s čemer je približal simbolizmi k živi konkretnosti. Na ta način je tudi zaostрил borbo obeh ideologij. Njegov dr. Galen je bil sicer zaradi tega realizma — malo medel in neodločen, kar pa mu daje drugo verjetnost. Saj odločen in energičen pacifist iak ne more živeti v svetu. Prišel bi z oblastmi takoj v konflikt.

G. Levar je dal maršalu z gestami, nastopom in govorom tisto moč in prepričevalnost, ki jo v svojih besedah nima. Dr. Ligelius g. Cesarja je bil izoblikan tip znanstvenika šarlatana, ki išče povsod prilike, da bi prišel naprej. — Barona Krüga je igral g. Krali, ki je izoblikoval elegantno postavlo industrialca, ki igra vse dotlej, dokler ne gre za njegovo lastno življenje. Skrbnikov oče je bil si-jajen tip malomeščana z municioznimi političnimi potezami, z vso premetenostjo in farizejskim. Mater v družini je igrala ga Marija Vera.

Za vseh 12 slik je napravil originalne scene inž. arh. E. Franz. Močan idejni poudarek sta imeli predvsem sceni: bolnišarska in diktatorska soba.

Polna hiša in navdušenje publike je pričalo, da je drama uspeša. Umetniške pomanjklivosti v drami krije predvsem simpatična tendenca, misel, ki mora danes prepričati in užgati predvsem poslušalce malega naroda.

Pregled turistično-propagandnih izdaj za Slovenijo

Tujskoprometna zveza v Mariboru ponovno opozarja vsa tujskoprometna in planinska društva, posamezne postojanke in tujskoprometne obrate na stroge predpise trgovskega ministristva in banske uprave, po katerih se morajo besedila za vse turistično propagandne izdaje pred natisom predložiti na vpogled pristojni tujskoprometni zvezi, na področju bivše Mariborske oblasti torej Tujskoprometni zvezi v Mariboru. Ravno tako se morajo po trije izvodi vseh omenjenih izdaj v posameznih jezikih po izidu vpsolati tujskoprometni zvezi. Navedeni predpisi zadevajo tudi vse ostale tujskoprometne interese, kakor lastnike oziroma zakupnike hotelov, penzionov, večjih gostiln itd., ki izdajajo tujskoprometne propagandne prospekte. Tujskoprometna zveza v Mariboru opozarja na te predpise tudi vsa tiskarska podjetja.

Blejska koča na Pokljuki

Blejska koča na Pokljuki, 10 minut oddaljena od Mrzlega Studenca, na Grajski planini, je od 1. decembra odprta in oskrbovana. Na razpolago jo 10 ležišč za prave smučarje in turiste. Za one, ki iščejo komfote, koča ne odgovarja. Opremljena je sicer čedno, vendar je brez električne razsvetljave in tekoče vode. Popoln mir je zagotovljen, ker niti radio še ni napeljan in gramofona tudi ni.

Oskrba je dobra in poceni, hrana z dvema malicama stane dnevno samo 40 din.

Člani športnih klubov kakor tudi člani SPD uživajo pri cenah prenočišča poseben popust.

Snega je na Pokljuki sedaj dovolj in je smuka prav dobra.

Židovski begunci se zatekajo iz Nemčije k nam

Maribor, 14. decembra.

Te dni sta prispela k nekemu gostilničarju na Trzaski cesti dva mlajša tujca, ki sta govorila samo nemško ter sta vzela pri njem prenočišče. Pustila sta tam prtljago ter sta samo prenočevala, dočim sta ves dan prebila v mestu po svojih opravkih. Gostilničarju se je stvar zdela sumljiva, pa je prijavil oba policiji. Preiskava je ugotovila, da sta oba tujca Židi, ki sta pobegnula iz Nemčije. Sta to dva brata Johann in Harry Senger iz Berlina. Prišla sta v našo državo brez potnih listov. Iz Nemčije sta pobegnula v Avstrijo ter sta se peljala z železnico do Spilja, kjer sta izstopila, nato pa sta šla po skrivnih potih čez mejo v našo državo. Prišla sta v Maribor ter se nastanila pri omenjenem gostilničarju na Trzaski cesti. Pri njima niso našli nobenih dokumentov, imela sta samo dva kovčka s perilom in obliko ter seznam z naslovi uglednih mariborskih židovskih veljakov. Zanimivo je, da sta izjavila, da sta ta seznam dobila že v Berlinu. Dejala sta, da nista imela namena ostati v Jugoslaviji, temveč sta se hotela podati naprej v Romunijo. Ker naše oblasti o njuni dobri volji glede nadaljnega potovanja niso bile preveč prepričane, jima bodo pomagale z izgonom, da čimprej dosežeta romunsko mejo.

»Prijazne gostje. Poročali smo o velikih svečanostih ob obletnici pohoda na Rim, ki so se vršile v novi rudarski naselbinji v Istri, ki so jo krstili z imenom Arsia. Ker so tu zgradili celo novo vas in jo tega dne otvorili ter izročili rudarjem, so bili svečanosti še posebno velike. Udeležil se jih je tudi posebni odposlanec kralja in vlade. Toda prireditelji so bili nemalo presenečeni, ko so po svečanostih ugotovili, da so si gostje odnesli v »spomin« mnogo dragocenosti, zlasti srebrnih stvari in mnogo pribora, skupaj nad 400 kosov. Časopisji z ogorčenjem žigosajo to dejanje in zahtevajo temeljito preiskavo.

Od tu in tam

Tudi v Bosni in Hercegovini so zaradi močnega deževja nastale poplave. V Mostarju se je razlila reka Radobolja in poplavlila prostor od gimnazije do sprehajališča. Tod je voda vdrla tudi v mnoge hiše. Nerešna je preplavila vsa polja, skozi katere teče ter uničila vse zimske posevke. Mnogo skode je naredila tudi reka Bosna, ki je odnesla večje število mostov. Pri Raspoloju se je zaradi neprestanega deževja utrgala cela skalnata stena ob železniški progi ter zasula tire. Vlaki so imeli zaradi tega večje zamude.

Mesto srečnih bogatašev utegne postati, če bo usoda tako hotela, mesto Pančeva. Tamkaj je večje število takih prebivalcev, ki upajo na večje in manjše dedščine po svojih bližnjih in daljnjih sorodnikih, ki so v Ameriki brez neposrednih potomcev. Tako prebivajo v Pančevi dediči velikega bogastva Schäferjev, Ciglerjev, Lehlingerjev, Horvátov itd. Vsega skupaj je šest velikanskih dediščin, za katere se poteguje veliko število Pančevčanov. Dedščine pa gredo v milijarde dinarjev...

Dalmatinci se na noben način ne morejo sprijazniti z odločitvijo socialnega ministra, ki je z novo uredbo za obvezno zavarovanje zasebnih namenecev razdelil ozemlje Dalmacije pod dva Pokojninskega zavoda, namreč pod ljubljanskega in nekaj pod sarajevskega. Ko so zborovali spitiški zasebni namenečenci, so soglasno sklenili poslati ministru protestno brzojavko, v kateri zahtevajo, da se vsa Dalmacija še naprej podredi ljubljanskemu Pokojninskemu zavodu, kakor je bila do esadaj. Nočejo, da bi dubrovniško okrožje padlo pod upravo Pokojninskega zavoda, ki bo imel sedež v Sarajevu.

Razbojnik, ki so v vasi Samincih pri Banjaluki pobili kar šest članov rodbine Mihaela Lukića, so končno vendarle zasledili ter jih nekaj tudi prijeli. Kot prvega so orožniki prijeli hlapca pri tamkajšnjem županu Branka Tomića, ki je nato skesano priznal svoj zločin in izdal tudi druge sodelavce. Glavni krivec in organizator razbojniškega napada je bil Jurij Sovili, domačin krosnjara, ki se je pa pred leti izselil v Zagreb. Policija sedaj tudi njega išče.

Na strašen način je izvršil samomor dijak belgrajske tehnične srednje šole Matela. Nesrečno zaljubljen je obupal nad svojim življenjem. Vzel je dolg nož in si ga zadržal v levo stran prsi, še prej si je pa s kosom papirja zamašil usta, da ne bi mogel kričati in s tem priklicati ljudi na pomoč. Z zvezavočo rano je šel potem iz svojega stanovanja na cesto in od tam v poslopje šole. Tamkaj je šel padel na tla, na kar so ga pobrali in spravili v bolnišnico. K sreči si je obupani fant zadržal nož od srca vstran ter ga bodo zdravniki najbrže ohranili pri življenju. Pri zaslišanju pa je izjavil, da je šel v smrt tudi zaradi...

— Komaj se je polegel hrup zaradi tega samomora, se je že oglašil drugi obupanec z istega zavoda. Topot je bila to dijakinja Miroslava Jovanović. Kaj je dekle pognalo v samomor, ni znano. Jovanovićeva je vzela samokres in ga nastavila točno nad srce. V razburjenju pa ji je roka zadržala in cev samokresa je zdrla v stran, da je strel opazil le po desni strani prsi in se zaril v desno roko. Pri zaslišanju pa o nagibu samomora ni hotela nič povedati. Baje gre tudi tu za nesrečno ljubezen.

Med drugim so tatovi izpraznili obilno natrpano izložbo »Tivarija« in še nekega drugega veletrgovca z manufakture. Tatvine so oškodovanci opazili šele naslednji dan.

Tudi jugoslovanski židje se močno zanimajo za usodo Palestine ter zbirajo denar za odkup zemljišč. V soboto so imeli v Sarajevu svoje zborovanje židovske žene. Zastopane so bile organizacije židovskih žena iz vse države. Nazadnje so židovke sklenile zbirati denar za odkup zemljišč v Palestini, za prvo zbirko pa so same zložile precejšnjo vsoto. To ne bo nič čudnega, saj med židi skoro ni revnejših ljudi.

10 jaje z lupino vred je za borih deset dinarjev pojedel Jovan Gačša iz Grmlja pri Banjaluki. Iz šale se je rodila stava. Jovan je dejal, da bo v desetih minutah pojedel deset jajc z lupino in zraven zaslužil še četrtil kilograma soli. Udarilo so v roke in jovan je začel. Še prej ko v desetih minutah je pojedel deset jajc. Jovan ima pač dober želodec in dober tek.

Nos je odgriznil svoji ženi Servant Balaš iz Starega Bečija, pa samo zato, ker ga je žena pred meseci ob nekem prepiru občila po obrazu z raztopljeno sodo. Mož je moral v bolnišnico; ko se je pa pozdravil, se je sklenil masčevati. Čim je areal svojo ženo, ji je odgriznil nos in jo ogrižl tudi po licih. Ženine poškodbe so zelo nevarne.

Razbojniški napad je bil v petek izvršen v župnišče v Tunju pri Karlovcu. Razbojnik so se utihotapili v župnišče ter se lotili župnika in njegove kuharice. Oba so davili, ker so hoteli od njiju spraviti priznanje, kje se nahaja denar. Nazadnje so razbojnik sami našli denar (okrog 46.000 din), ga pobasali, župnika in kuharico pa pustili zvezana in z zamašenimi ustni ležati. Roparji so vdrli še v klet in celo uro poplivali. Orožniki so naslednjega dne prijeli dva roparja, tretji pa je pobegnil. Roparja sta doma iz bližnje okolice.

O nekih notranjih trenjih v vodilni skupini JNS poroka zagrebški »Jutarnji list«. Po informacijah tega lista je zadnje dni zasedala v Beogradu skupina poslancev in senatorjev JNS, med njimi Jovo Banjanin, Grga Angeljinović, dr. Svetislav Popović in dr. Kumanudi. Pojavili sta se dve struji. Prva Banjaninova je za to, da JNS vodi brezkompromisno borbo proti sedanjim vladim, druga Kumanudijeva, pa ni za tako ostro borbo, temveč je zelo naklonjena sodelovanju z vlado, odnosno celo pripravljena stopiti v JRZ. »Jutarnji list« pravi, da se spor ni poravnal ter se traja, čeprav ga vodstvo JNS skrbno prikriva javnosti.

Romunska kraljica Marija o balkanski politiki in duhovnih vrednotah

Kljub bolezni, ki že sedem mesecev muči mater naše kraljice romunske kraljice-mater Marijo, potomočnice angleške kraljice Viktorije, in kljub svojim 62 letom, ima še vedno v očeh nenavaden ogenj, ki jo pomlaja in razodeva njeno neomajno vero v lepšo bodočnost Romunije, kateri je vedno posvečala svojo skrb in ljubezen, in lepšo bodočnost vsega Balkana.

Pred kratkim jo je obiskala v njeni bolniški sobi v kraljevi palači v Bukarešti neka francoska časnikarka, s katero se je kraljica blagohotno dalj časa razgovarjala.

Najprej je govorila o svojih otrokih, kako jim je vcepila v dušo ljubezen do domovine in samoodpoved za domovino. Ponosna je na svojega sina Karla in vnuka Mihaela. Njena materinska narava pa ji povzroča hude bolečine, ko vidi, kako zgublja svoje otroke drugače za drugim, ko se razpršujejo na vse strani in uhajajo njenemu vplivu.

Balkan kaže pot do miru

»Zelo veliko vero imam v Romunijo in vse balkanske države. Danes kažejo te države večjo modrost, kot vsa ostala Evropa. Vse večje sile so namreč usmerjene edino le k vojski, male balkanske države pa imajo v sedanjem napetem položaju čudovito krepko voljo za mirno sodelovanje z vsemi drugimi državami. Kar so včasih imenovali »evropsko osje gnezdo«, kaže danes vsemu svetu nezmotno pot do miru.«

„Snov ubija duhovne vrednote“

»Vojska je nekaj strašnega, in vsak, kdor jo je videl na lastne oči, mora biti mojega mnenja. Zato je pravo poslanstvo današnjega časa, da ustvari trdne temelje miru. Za vsako ceno je treba preprečiti, da bi znanstveni uspehi dosegli uničevalne učinke, da bi znanost služila razdiranju, pustošenju in ubijanju.«

»Na vseh koncih zmaguje danes snov, ki ubija v ljudeh ves smisel za duhovne vrednote. Povsod sami nemiri. Večkrat se sprašujemo, če je v taki razvnanosti, kot je danes na svetu, sploh še mogoče, da bi človeštvo doseglo srečo in zadovoljnost. Pa ne z umetnimi zakonodajami, ampak z nekim globljim moralnim čutom, s preosnovno človeške notranjosti, z njenim poduhovljenjem pri vseh ljudeh, najvišjih in najnižjih, bi bilo treba

začeti. To je prava svoboda, tista, zame najvišja, duhovna vrednota, katere se nad vsakim, ki jo hoče omaloževati, bridko maščuje. Zal, da današnji svet te vrednote noče več poznati.«

O monarhiji

Kraljica, ki je zelo demokratična, vneto zagovarja monarhijo in primerja različne evropske vlade med seboj.

»Najhujše pri diktaturah je vprašanje nasledstva, katero je treba nujno rešiti ob smrti diktatorja, dočim se kraljevske rodbine nadaljujejo: oblast preide z očeta na sina ali hčer, ki opravlja svojo dolžnost čisto naravno in neprisljano. Kraljevska oblast je neka koristna in nujna ustanova, nujna danes bolj kot kdaj poprej, ker daje življenju kakega naroda njegovo stalnost in trdnost.«

Več sto milijonov vredne umetnine

Z letošnjo svetovno razstavo je Pariz postal svetovno središče umetnikov v tem pomenu, da so na njej zbrali umetnine vsega beloplemenskega sveta. Prvič zato, da ne bi bilo treba izprazniti pariških umetnostnih muzejev, katere si vsi obiskovalci Pariza želi posebej ogledati; drugič pa tudi zato, da bi bila zbirka umetnin tem popolnejša.

Samo iz Amerike je sedem mest poslalo razne dragocene umetniške podobe in kipe. Zastopane pa so bile tudi vse evropske države od Portugalske in Irske do Norveške in Ruske; samo Španija je iz ostala, ker so menda »rdeči« divjaki vse umetnine uničili ali poškodovali.

Najhitrejši avtomobilist je najkrajšovidnejši

»Brzina me opaja in naslaja bolj kot najboljša vino.« pravi Anglež George Eyston, ki je pred kratkim potolkel vse rekorde s svojo pošastjo na šestih kolesih, s posebno zanj zgrajenim avtom, ki ima 6000 konjskih sil, tehta 7 ton, s katerim je dosegel 501 km 177 m na uro.

»Ko sem bil še otrok, je bila moja največja naslada izzikniti kako staro motorno vozilo in dirjati, dirjati čez hribe in doline in se opajati z brzino. Z zanimanjem sem prebiral ali poslušal

»Seveda, biti kralj, samo na sebi ni nič posebnega. Kar se mene tiče, jaz nisem nikdar mislila, da mi je kaka stvar dovoljena ali da moram kaj dobiti samo zato, ker sem kraljica. Tudi nočem reči, da se mi zde kraljeve družine nekaj, stvorjeno iz višjega, vzvišenejšega bistva.«

Tudi o vojvodu Windsorskem je na vprašanje dala svoje mnenje:

»Vojvoda Windsorski je imeniten dečko. Vendar se mi zdi, da ni storil svoje kraljevske dolžnosti, da je zaradi ženske zapustil svoje ljudstvo, ki ga je tudi ljubilo. Seveda so tudi kralji ljudje, podvrženi svojim slabostim, toda kraljem je manj dovoljeno udajati se svojim muham, kot drugim ljudem. Edvard je imel pred seboj težko dolžnost, na katero bi moral misliti prej, kot na vse drugo.«

Nato je z žalostjo govorila o svojem sinu Nikolaju, ki je moral tudi zaradi »nekranjevske« žinitve v tujino; pa zopet se je razveselilo obliče, ko je omenila ljubljeno hčerko Marijo, našo kraljico, in Heleno, ženo nadvojvoda Antona, ki jo v bolezni obdajata s tako ljubečo skrbjo. Francoska časnikarka je pri najčudovitejši kraljici naše dobe dobila globok vtis spoštovanja in občudovanja.

Za novega poveljnika vse japonske vojne mornarice je bil nedavno imenovan viceadmiral Zengo Yosida

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 14. decembra: 11 Šolska ura: Od dogodka do časopisa g. Lud. Mrzel — 12 Slavnostno (plošče) — 12.15 Vreme, poročila — 13 Cas, spored, obvestila — 13.15 Opoldanski koncert Radi. orkestra — 14 Vreme, borza — 18 Nova priredba Foersterjeve opere »Gorenjski slavček« (predava ravnatelj opere g. M. Polič) — 18.40 Problem demokracije (vseuč. prof. dr. A. Gosar) — 19 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Zabavni zvočni tednik — 20 Zborovski koncert slovenske glasbe (zbor »Sloga«) — 21 Wurliške orgle (plošče) — 21.15 Lahka glasba (Rad. orkester) — 22 Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Zvoki v oddih (Rad. orkester).

Drugi programi

Torek, 14. decembra: Belgrad: 20 Narodne pesmi, 30.30 Plošče, 22.15 Plesna glasba — Zagreb: 20 Zbor, 20.30 Violina, 31 Arije, 21.30 Orkester — Budimpešta: 19.30 Opera, 23.30 Olganska glasba — Italijanske postaje: 31 Igra — Praga: 20.15 Plesna glasba, 20.55 Klavir — Berlin-Frankfurt: 19.10 Zabavni koncert — Köln: 20 Plesna glasba — Bratislava: 20 Vojška godba — Beromünster: 20 Opera.

vesti o dirkačih, o njihovih neprestano zboljšanih rekordih.

Ah, da bi se še sam mogel kdaj uvrstiti med nje! To je bil moj cilj, o katerem sem sanjaril noč in dan.

In moja ura je prišla. Potolkel sem vse rekorde, vsakikrat imel isti edinstveni občutek neizrečenega užitka. Zgubil sem sicer oster vid, postal kratkoviden kot krt, A kaj me briga! Zoper kratkovidnost imam očala, sicer debela kot prest, ki pa me ne ovirajo v moji strasti za brzino.

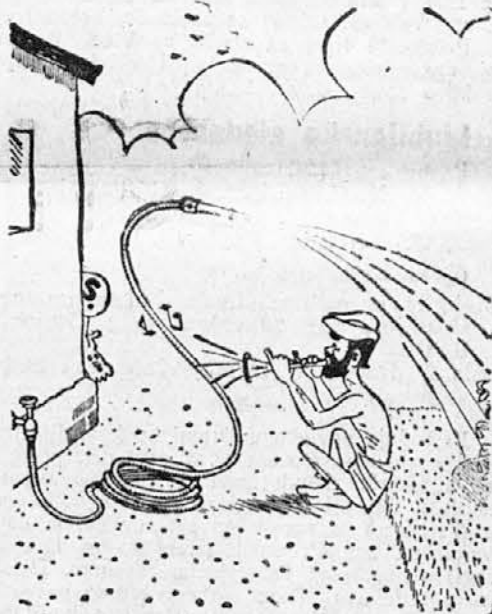
Kraljestvo brzine je v neki ameriški pušavi, na izsušenem slanim jezeru. Neizmerna bleščača bela planota, vsa pokrita s soljo, gladka kot steklo, tvori krasno naravno dirkališče, ki pa tudi ni brez nevarnosti, ker se včasih skorja vdere.

Stalinovi vohuni na delu v Franciji

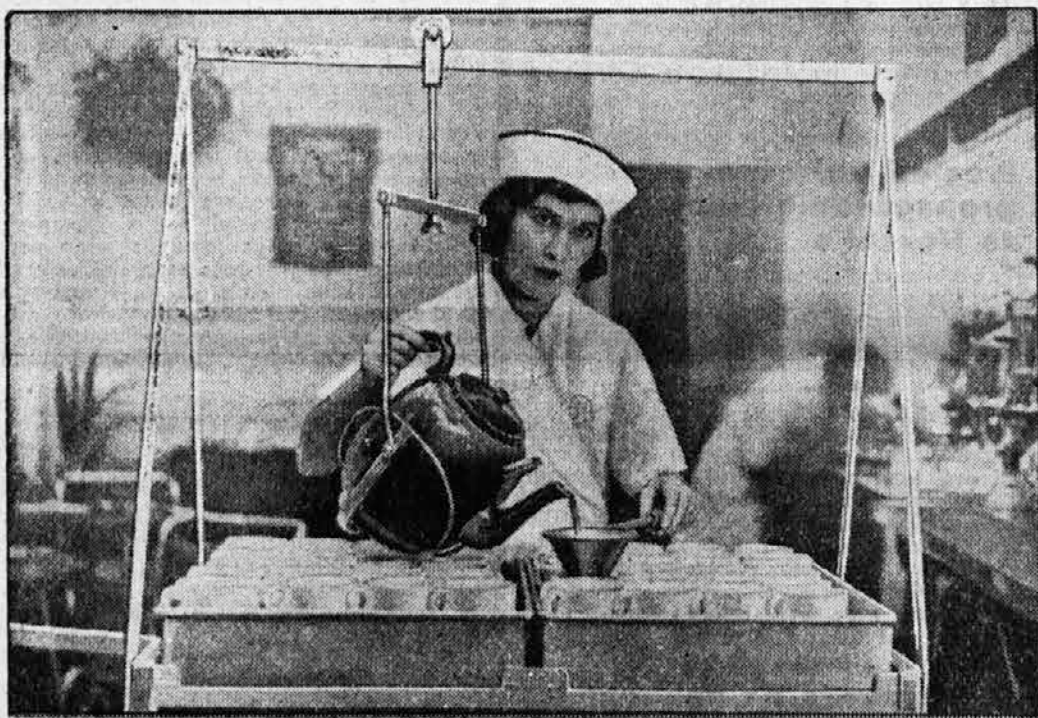
Nedavno so odkrili v Parizu, da so Stalinovi vohuni poslušali in seveda sporočali naprej vse telefonske pogovore bivšega ruskega generala Krenskega, ki je do zadnjega upal, da bo udušil rusko revolucijo, pa se je končno moral umakniti iz Rusije. Njegovo delovanje v tujini so »rdečkarji« že od začetka vneto zasledovali. Tako je že pred 15. leti imel v svoji službi bivšega huzarskega carskega kapitana, kateremu je neizmerno zaupal. Ta pa mu je zaupanje poplašal s tem, da mu je nekoč vzel važne listine — bilo jih je več zabojev — pokradel in izročil Moskvi, ki ga je po svoje nagradila, kakor toliko drugih: s krogljo v glavo.

Francov zastopnik v Angliji

je mož, ki ima največ naslovov na svetu. Njegovo končno ime je sicer vojvoda Beriški in Albski (iz Berwicka in Alba), drugih trideset pa menda še sam ne pozna. Kdo bi mu zameril, če si ne bi mogel zapomniti svojega polnega imena, ki se začne: Jacobo-Maria del Pilar-Carlos Manuel Stuart Fitz James Falco, deseti vojvoda iz Berwicka in sedemnajsti vojvoda od Alba-Tormes, de Liria y Xerica, de Arjona, de Montoro y de Huesca, grof de Olivares itd. itd. petnajstkrat španski plemič in direkten potomec angleškega kralja Jakoba II. Pred tako obremenjenim človekom imajo pa Angleži neverjetno spoštovanje. Franco je znal dobro izbirati.

Kako krotilec kač zaliva vrt...

Angleži zelo radi pijejo čaj. Zato imajo s točno postrežbo največkrat težavo. Da bi gostom po londonskih gostilnah in kavarnah mogli čimprej postreči, so izumili tale viseči in spotujoče vrč, iz katerega lahko v eni minuti nalijejo 150 skodelic čaja. Če kuharica ni dovolj pripravna, najbrž tudi ta najnovejši izum mnogo ne pomaga

M. Jacoby - R. Leigh:

Poročnik indijske brigade

Vseh barak je bilo pet, toda v nobeni od njih ni bilo več kakor štirideset za boj sposobnih ljudi. Zdaj se ni več vedelo, katera izmed barak je določena za bolnišnico, zakaj po vseh so ležali ranjenci.

Starejši zdravnik je ležal mrtev pred barako. Krogla ga je bila zadela vprav, ko je skušal iti v drugo stavbo, ki je bila komaj dvajset korakov od njegove, da bi obvezal ranjence.

Mlajši zdravnik je bil ranjen v roko. Ostal je sam za prvo pomoč ranjenecem, ki so ležali po tleh, ali pa sedeli po kotih. Še tri kratke minute...

Zunaj so še vedno streljali, toda strelji so se vse bolj redčili. Indijci, ki so se skrivali za trupli padlih tovarišev, se niso več drznili kazati glave.

Narednik Prema je bil v baraki, ki je bila sprva določena samo za bolnišnico. Moral je pri napadu voditi oddelek, ki se je skrival tu.

Še dve minuti...

Elizabeta je bila že vsa onemogla. Najhuje jo je dajala žeja. Med prvim streljanjem je krogla predrila sod, v katerem je bila pitna voda. V splošnem razburjenju ni tega v začetku nihče zapazil, pozneje pa je bilo že prepozno. Vsa voda se je bila že izcedila iz soda. Ostalo je je samo še nekaj prstov na dnu. Ta je morala biti za ranjenec! — Nihče od vojakov se je ni hotel dotakniti. Tudi žene so rajši prenašale žejo, kakor da bi bile ranjence prikrajšale za eno samo kapljo.

Premova žena se je približala možu. Šepetala mu je na uho nerazumljive besede, on pa je samo kimal z glavo.

Zopet strell

Lepa Indijka se je zagrabila za prsi in se brez glasu zgrudila na tla...

Samo še minuta...

Prema se ni premaknil z mesta... Moral je biti pripravljen! Najprej dolžnost, potem žena...

Klečal je pred vrati z drugimi vojaki in držal puško v roki. Preden je krogla zadela njegovo ženo, je pogledal na uro: samo še minutal! Zdaj je sam pri sebi štel do šestdeset in gledal svojo ženo, ki so jo Elizabeta in indijske ženske odvekle malo v stran od vrat.

Mali Prema je klečal poleg matere, ki je umirala. Elizabeta je malčka objela. Ni mogla jokati. Nekaj jo je grabilo za grlo in ji ga stisnilo. Ni mogla gledati mirno tej ženski v obraz, na katerem se ni kazala niti sled bolečine.

Indijka je malo okrenila glavo, oči je imela na široko odprte. Prema je štel: osem in petdeset, devet in pedeset, šestdeset. Potem je planil...

»Odprite vrata...! Za mano... Naprej...! Zdrvel je prvi iz barake, za njim pa vsi drugi.

Prav tisti trenutek so se odprla vrata tudi pri drugih barakah. Okrog dve sto vojakov je planilo iz njih proti obzidju.

Protinapad.

Zgodilo se je tako, kakor je napovedal Vickers. Indijci, ki so se skrivali za trupli svojih tovarišev, so začeli drveti po stopnicah na obzidje, od tam pa so v blaznem strahu začeli skakati na glavo navzdol. Njihova telesa so se razbijala na skalah ob vnožju trdnjave.

Streljanje je docela prenehalo. Slišati je bilo samo pridrušeni krik Indijcev, ki tam za zidovjem niso vedeli, kaj se dogaja na trdnjanskem dvorišču.

Angleži so drveli za Indijci. Komaj je zadnji indijski vojak planil z obzidja, so hrabri branilci že spet stali na svojih prejšnjih mestih in začeli streljati navzdol na sovražnike.

Udarjanje ob velika vrata je prenehalo, ker so Angleži začeli streljati najprej na tiste Indijce, ki so z brunom hoteli udreti vrata v trdnjavo.

Branilci na obzidju so streljali tako živahno, vztrajno in na gosto, da so Indijci prve trenutke mislili, da je Angležem kdo prišel na pomoč. Bili so tako presenečeni, da niso pomislili, da je trdnjava od vseh strani obkoljena in da ji ni mogoče od nikoder priti blizu.

Foto Warner Bros

Mali Prema je klečal ob materi, ki je umirala tiho, brez besedi in joka.